ವನ್ಯ

ಹಸಿರು ಲೋಕದ ಕೌತುಕ

ಫೆಬ್ರವರಿ 2026

ಅಘನಾಶಿನಿ ನೇಚರ್ ಫೌಂಡೇಶನ್
ಜ್ಞಾನದ ಹರಿವು

ಪರಿವಿಡಿ

ವನ್ಯ
ಹಸಿರು ಲೋಕದ ಕೌತುಕ

ಕ್ರಮ ಸಂ	ಲೇಖನಗಳು	ಪುಟ ಸಂ
	ಕಾಡಿನ ಕತೆಗಳು	
1	ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳು; ಖಗ-ರತ್ನಗಳೆಂಬ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ನಿಲ್ದಾಣಗಳು... - ಗಿರಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ	1
2	ಭಾರತೀಯ ಕಪ್ಪು ಐಬಿಸ್ ಬಿಳಿ ಕೆಂಬರಲು ಅಥವಾ ಕಂಚಗಾರ ಕೊಕ್ಕರೆ (ಸೂಡಿಬಿಸ್ ಪ್ಯಾಪಿಲೋಸಾ) - ಡಾ.ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಬಿ.ನೆಗಳೂರು	6
3	ಮಲ್ಲಿಕಾಕ್ಷ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕುತೂಹಲದ ಕೂಗು ಕದನ - ಶಶಿಧರಸ್ವಾಮಿ ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ	10
	ಸಸ್ಯ ಲೋಕ	
4	ಭುವಿಗೆ ವರ್ಷಧಾರೆ ತರುವ ಮರಬಳ್ಳಿ: ಗಣೇಶಪ್ರಿಯ ಗೋವಿಂದಪುಷ್ಪ -ಉಮಾಪತಿ ಭಟ್ಟ ಕೆ ವಿ	12
	ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಭೇದಗಳು	
5	ಕಾಡಿನ ರಾಜ ಸಿಂಹ ಏಕೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೆ? - ನವೀನ ಪ್ಯಾಟಿಮನಿ	15
	ವನ್ಯ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್	19

ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕರು
ಕೆ ಪಿ ಧನಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್

ಸಂಪಾದಕೀಯ ತಂಡ
ವಿಘ್ನೇಶ್ ಆಗುಂಬೆ
ಶ್ರೀನಿಧಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ನಾಯ್ಕ
ನಮಿತಾ ಸಿ ಕಾನಳ್ಳಿಮಠ
ನಯನ ಆರ್

ಮುಖಪುಟ: ಗುರು ಪ್ರಸಾದ್

ಲೇಖನ 01

ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳು
ಖಗ-ರತ್ನಗಳೆಂಬ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ನಿಲ್ದಾಣಗಳು...

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ನಂಜರಾಯನ್ ಪಕ್ಷಿಧಾಮ, ಕಾಜುವೇಲಿ ಪಕ್ಷಿಧಾಮ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ತಾವಾ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ರಾಮ್ಸರ್ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯತೆಯ ಜೌಗುಭೂಮಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದವು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ 10.36 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟರ್‌ಗೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ರಾಮ್ಸರ್ ಜೌಗುಭೂಮಿ ಇದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು (18) ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಜೌಗುಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ (10) ಇದೆ.

ಜೌಗುಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು 1971ರ ಫೆಬ್ರುವರಿ 2ರಂದು ಇರಾನ್‌ನ ಕ್ಯಾಸ್ಪಿಯನ್ ಸಮುದ್ರತೀರದ 'ರಾಮ್‌ಸರ್'ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಒಪ್ಪಂದದ ಬಳಿಕ, ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು 'ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣ'ಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳು (Ramsar Sites) ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಹೊಂದಿರುವ, 1971ರ ರಾಮ್ಸರ್ ಸಮಾವೇಶದಡಿ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ, ವಲಸೆ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ, ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಈ ತಾಣಗಳು, ಪರಿಸರ ಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿವೆ. ತಮಿಳುನಾಡು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು (16+) ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಧನಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್

ಭಾರತವು 28 ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 98 ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ , ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅದರ ಪರಿಸರ, ಜಲವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯದ ಮಹತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅತಿದೊಡ್ಡ ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣವೆಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಸುಂದರಬನ್ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ (4,230 ಕಿಮೀ)ಆದರೆ ಚಿಕ್ಕ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶದ ರೇಣುಕಾ ಸರೋವರ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ವೆಂಬನ್ನೂರ್ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ ಸಂಕೀರ್ಣ (ಎರಡೂ 1 ಕಿಮೀ ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ) ಸೇರಿವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣಗಳಾದ ಒಡಿಶಾದ ಚಿಲಿಕಾ ಸರೋವರ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಕಿಯೋಲಾಡಿಯೊ ಘಾನಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು 1981 ರಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲಾಯಿತು, ಇದು ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಭಾರತದ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ...

ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣವು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಗಾಗಿ ರಾಮ್ಸರ್ ಸಮಾವೇಶದ (1971) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶಗಳು ವಲಸೆ ಹಕ್ಕಿಗಳು, ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಅಂತರ್ಜಲ ಮರುಪೂರಣ, ಪ್ರವಾಹ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ, ಜೊತೆಗೆ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯಂತಹ ಸ್ಥಳೀಯ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾರತವು ಪ್ರಸ್ತುತ 28 ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ 98 ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು , ದೇಶದ ಶ್ರೀಮಂತ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಧನಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್

2025 ಮತ್ತು 2026 ರಲ್ಲಿ, ಭಾರತವು 13 ಹೊಸ ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿತು, ಇದು ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ತನ್ನ ನಿರಂತರ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ತಾಣಗಳು ತಮಿಳುನಾಡು, ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢ, ಸಿಕ್ಕಿಂ, ಜಾರ್ಖಂಡ್, ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಸುಂದರಬನ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ, ಕಜುವೇಲಿ ಪಕ್ಷಿಧಾಮ ಮತ್ತು ವೆಂಬನಾಡ್-ಕೋಲ್ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಭಾರತದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ, ಇವು ತಲಾ 1,500 ಕಿ.ಮೀ^{2} ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳು :-

1)ಸುಂದರಬನ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ
(ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ)
ವಿಸ್ತೀರ್ಣ:- 4230 ಚ.ಮೀ

2)ಕಜುವೇಲಿ ಪಕ್ಷಿಧಾಮ(ತಮಿಳುನಾಡು)
ವಿಸ್ತೀರ್ಣ:- 1513 ಚ.ಮೀ

3)ವೆಂಬನಾಡ್-ಕೋಲ್ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ(ಕೇರಳ)
ವಿಸ್ತೀರ್ಣ :- 1512.5 ಚ.ಮೀ

4)ಚಿಲಿಕ ಸರೋವರ (ಒಡಿಶಾ)
ವಿಸ್ತೀರ್ಣ :- 1,165ಚ.ಮೀ

5)ಶತ್ಕೋಸಿಯಾ ಕಮರಿ(ಒಡಿಶಾ)
ವಿಸ್ತೀರ್ಣ :-981.97 ಚ.ಮೀ

6)ಕೊಲ್ಲೇರು ಸರೋವರ(ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ)
ವಿಸ್ತೀರ್ಣ:- 901 ಚ.ಮೀ

ಭಾರತದ ಚಿಕ್ಕ ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳು:-

ರೇಣುಕಾ ಸರೋವರ, ವೆಂಬನ್ನೂರ್ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ ಸಂಕೀರ್ಣ ಮತ್ತು ವೇದಾಂತಗಲ್ ಪಕ್ಷಿಧಾಮಗಳು ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ 1 ಕಿ.ಮೀ^{2} ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿದೆ. ಅವುಗಳ ಗಾತ್ರದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಈ ತಾಣಗಳು ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ.

ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳು :-

ಚಿಲಿಕ ಸರೋವರ ಮತ್ತು ಕಿಯೋಲಾಡಿಯೊ ಘಾನಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು 1981 ರಲ್ಲಿ ರಾಮ್ಸರ್ ಸಮಾವೇಶದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೊದಲ ಭಾರತೀಯ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಅವು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಲಸೆ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಗಾಗಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿವೆ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಧನಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್

ರಾಮ್ಸರ್ ತಾಣಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:

ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣಗಳ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ, ಅವು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತವೆ, ನೀರಿನ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರವಾಹ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಅಂತರ್ಜಲ ಮರುಪೂರಣ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಅವು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೆ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಆಧಾರಿತ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ನೀರಿನ ಶುದ್ಧೀಕರಣಕಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಗಾಲದ ಸಿಂಕ್‌ಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ರಾಮ್‌ಸರ್' ಪಟ್ಟಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಂಕಸಮುದ್ರ ತಾಣ, ಮಾಗಡಿ ಕೆರೆ, ಅಘನಾಶಿನಿ ಅಳಿವೆ :-

ರಾಜ್ಯದ ಮೂರೂ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ರಾಮ್‌ಸರ್ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಅರಣ್ಯ, ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತ್ತು. ಈಗ ಆ ಮಾನ್ಯತೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿನ ‘ರಾಮ್‌ಸರ್ ತಾಣ’ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 80ಕ್ಕೆ ಏರಿದೆ. ರಂಗನತಿಟ್ಟು ಪಕ್ಷಿಧಾಮವನ್ನು 2022ರ ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಅಂಕಸಮುದ್ರ ಪಕ್ಷಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಶತಮಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದೆ. ಅಂಕಸಮುದ್ರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಇರುವ ಈ ತಾಣವು 244 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.

2024 ಫೆಬ್ರುವರಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿ ತಜ್ಞರು ನಡೆಸಿದ ಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ 168 ಪ್ರಭೇದಗಳ 48,825 ಪಕ್ಷಿಗಳು ಇದ್ದವು. ಈ ವರ್ಷ ಜನವರಿ 25 ರಂದು ನಡೆಸಿದ ಗಣತಿಯಲ್ಲಿ 132 ಪ್ರಭೇದಗಳ 50 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಾನಾಡಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಮಾರ್ಚ್‌ವರೆಗೂ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳ ಈ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ ಸದಾ ಜೀವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸುಂದರಗೊಳಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭೇದಗಳ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರ ಫಲವೇ 2024ರ ಜನವರಿ 31ರಂದು ರಾಮ್‌ಸಾರ್ ಎನ್ನುವ ಅಪರೂಪದ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಜಾಗತಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದ ತಾಣವಾಯಿತು. ಇದೇ ವೇಳೆ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಗಡಿ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮೀಸಲು ಪ್ರದೇಶ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಘನಾಶಿನಿ ನದೀಮುಖ ಸಹ ಈ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದವು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೊದಲ ಸಂರಕ್ಷಿತ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶವಾದ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ರಂಗನತಿಟ್ಟು ಪಕ್ಷಿಧಾಮಕ್ಕೆ ರಾಮ್‌ಸರ್ ಟ್ಯಾಗ್ ದೊರೆತ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಈ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

4,801 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ಅಘನಾಶಿನಿ ಅಳಿವೆಯು ಅಘನಾಶಿನಿ ನದಿಯು ಅರಬ್ಬೀ ಸಮುದ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸೇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಕೃಷಿ, ಏಡಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಿಗಡಿ ಸಾಕಣೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೀನು ಸಾಕಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಸುಮಾರು 7,500 ಕುಟುಂಬಗಳ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನೆರವಾಗಿವೆ.

ಅರಬ್ಬೀ ಸಮುದ್ರದ ಉಪ್ಪು ನೀರು ಮತ್ತು ಅಘನಾಶಿನಿಯ ಸಿಹಿನೀರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರುವ ಈ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಜೀವಲೋಕ ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವಿಕಾಸವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕರಾವಳಿಗೆ ಹರಿದು ಬರುವ ಕಾಳಿ, ಗಂಗಾವಳಿ, ಶರಾವತಿ, ನೇತ್ರಾವತಿ ಈ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ವಿಶಾಲ ಹಿನ್ನೀರಿನ ಪ್ರದೇಶ ಅಘನಾಶಿನಿಗೆ ಇದೆ. ಅದರ ವಿಸ್ತಾರ 48 ಚದರ ಕಿಲೊಮೀಟರ್ -ಅಂದರೆ 4800 ಹೆಕ್ಟೇರ್.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ:- ಧನಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್

ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ತರುವ ಅಘನಾಶಿನಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವ ಮುನ್ನ 13 ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕಾಂಡ್ಲಾ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅರೆಬರೆ ಮುಳುಗಿರುವ ಈ ಪೊದೆಗಳು ಸುಮಾರು 45 ಜಾತಿಯ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಾಯಂ ಆವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾಗಿವೆ. ಅದರ ಹೊರತಾಗಿ ಸೈಬೇರಿಯಾ, ಅಂಟಾರ್ಕ್ಟಿಕ್, ಆರ್ಕ್ಟಿಕ್, ಯುರೋಪ್ ದೇಶಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು 120 ಬಗೆಯ ವಲಸೆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಬರುತ್ತವೆ.

ರಾಮ್‌ಸಾರ್ ಮಾನ್ಯತೆ ಸಿಗಲು ಒಂದು ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ 20 ಸಾವಿರ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಬರಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾನದಂಡವಿದೆ. ಆದರೆ ಅಘನಾಶಿನಿ ಹಿನ್ನೀರು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಸುಮಾರು 45 ಸಾವಿರ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಮಾಗಡಿ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮೀಸಲು ಪ್ರದೇಶವು 50 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ನಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ. ಇದು 166 ಜಾತಿಯ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ 8 ಸಾವಿರ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಮಾಗಡಿ ಕೆರೆಯು 134.15 ಎಕರೆಯಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮಾಗಡಿ ಹಾಗೂ ಹೊಳಲಾಪೂರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಕೆರೆಯ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದಂತಿದೆ. ಹಲವಾರು ಪ್ರಬೇಧಗಳ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಆಶ್ರಯ ತಾಣದಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಕರ್ಷಕ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಾಗಿ ಮಾಗಡಿ ಕೆರೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ಜಮ್ಮು-ಕಾಶ್ಮೀರ, ಲಡಾಖ್, ಟಿಬೆಟ್, ಮಲೇಷ್ಯಾ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ, ಆಸ್ಟ್ರೀಯಾ, ನೇಪಾಳ, ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ ಹಾಗೂ ಹಿಮಾಲಯ ಸರೋವರಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸುವ ಬಾನಾಡಿಗಳು, ಈ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಐದಾರು ತಿಂಗಳು ನೆಲೆಯೂರಿ ನಂತರ ತಮ್ಮ ತವರಿಗೆ ಮರಳುತ್ತವೆ.

ಗಿರಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ
ಅರಣ್ಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ವರದಿಗಾರ
ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಪರಿಸರ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ
ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ
ಇಮೇಲ್:girivalmiki604@gmail.com

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ:- ಧನಂಜಯ್ ಕುಮಾರ್

ಲೇಖನ 02

ಭಾರತೀಯ ಕಪ್ಪು ಐಬಿಸ್ ಬಿಳಿ ಕೆಂಬರಲು ಅಥವಾ ಕಂಚಗಾರ ಕೊಕ್ಕರೆ (ಸೂಡಿಬಿಸ್ ಪ್ಯಾಪಿಲೋಸಾ)

ಗೂಡಿನ ಸ್ಥಳದ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಯಶಸ್ಸಿನ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಣಾಯಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವೈಟ್ ಐಬಿಸ್ನಲ್ಲಿ ಗೂಡಿನ ಸ್ಥಳದ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ತಾಣಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಪಾತ್ರ. ಕೆಲವು ಐಬಿಸ್ಗಳಲ್ಲಿ, ಕಳಪೆ ಗೂಡಿನ ಸ್ಥಳದ ಆಯ್ಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡಿನ ಸ್ಥಳದ ಆಯ್ಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ನೆಸ್ಟ್ ಸೈಟ್ ಆಯ್ಕೆಯು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಫಿಟ್ನೆಸ್ಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಸಂತತಿಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಸಂಭವನೀಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕಳಪೆ ಗೂಡಿನ ಸ್ಥಳದ ಆಯ್ಕೆಯು ಗೂಡಿನ ಪರಭಕ್ಷಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಭೇದಗಳ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಆಯ್ಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಕೂಲ ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ನೀಡುವ ಸ್ಥಳಗಳ ಸಾಮೀಪ್ಯದಂತಹ ಅಂಶಗಳು ಸಣ್ಣ ದೇಹದ ಗಾತ್ರದ ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಹುದು.

ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಹವಾಮಾನದ ಆಂದೋಲನಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವು ಮತ್ತು ಆಹಾರದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ದೂರದ ಪ್ರಯಾಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅನೇಕ ಪಕ್ಷಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ತಲಾಧಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಲ್ಲದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿವೆ.

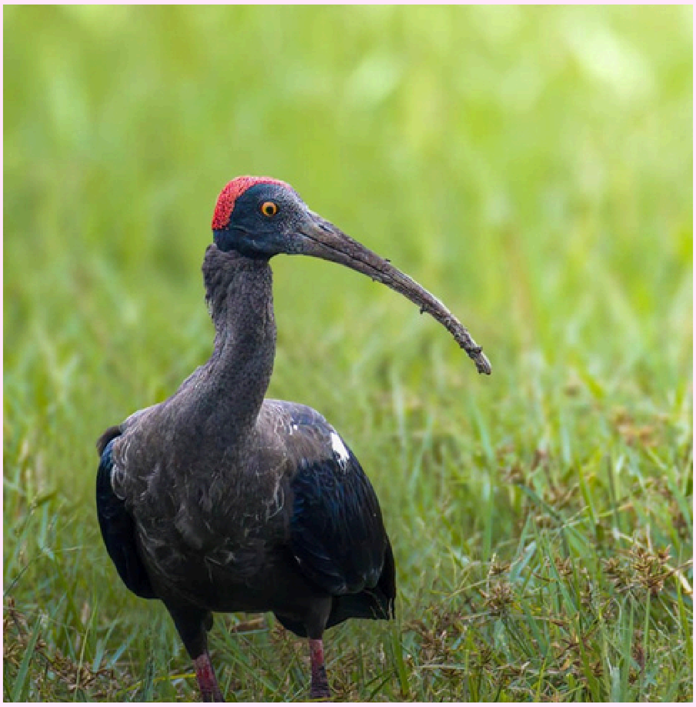

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಶ್ರೀವತ್ಸ ಹೆಮ್ಮಾಡಿ

ಪರಭಕ್ಷಕಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಲುಪಲಾಗದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಗೂಡುಗಳು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಂಡೆಗಳು, ಎತ್ತರದ ಮರಗಳು, ದಟ್ಟವಾದ ಸಸ್ಯವರ್ಗ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಗೂಡಿನ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯ ಒತ್ತಡವು ತೀವ್ರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಕಡಿಮೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳಗಳ ಆಯ್ಕೆಯು ತುಂಬಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಿಯಮದಂತೆ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಒತ್ತಡವು ತುಂಬಾ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಂತಹ ಆಯ್ಕೆ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಕಡಿಮೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಂತರ ಉಪಉದ್ದೇಶಿತ ತಾಣಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಭೇದದಲ್ಲೂ, ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಯಶಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ವಿವಿಧ ಪರಿಸರ ಅಂಶಗಳಿಂದಾಗಿ ಗೂಡಿನ ಸ್ಥಳದ ಗುಣಮಟ್ಟವು ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ, ವಿವಿಧ ಗುಣಗಳ ಪ್ಯಾಚ್ಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿತರಣೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಆದರ್ಶ ಮುಕ್ತ ಅಥವಾ ಆದರ್ಶ ನಿರಂಕುಶ ವಿತರಣೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕು.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಗುರು ಪ್ರಸಾದ್

ಮಿಶ್ರ ಜಾತಿಯ ಹೆರೋನರಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಐಬಿಸ್ಗಳ ನೆಸ್ಟ್ ಸೈಟ್ ಆಯ್ಕೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕಪ್ಪು ಐಬಿಸ್ನ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಕೋಟಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಐಬಿಸ್ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಗೂಡಿನ ಮರದ ಆಯ್ಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಭೇದಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಪ್ಪು ಐಬಿಸ್ನ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಹ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಸೀಮಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಅಥವಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವಿಭಜನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಹ-ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು, ಆದರೆ ಇದು ವಿರಳವಾಗಿ ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಬಾರಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸಹ-ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಕ್ರಮಣವು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಪ್ರಭೇದಗಳ ನಡುವಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಗೂಡು ಅತಿಕ್ರಮಣದ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಪ್ಪು ಐಬಿಸ್ (ಸ್ಯೂಡಿಬಿಸ್ ಪ್ಯಾಪಿಲೋಸಾ) ಪರಿಯಾ ಗಾಳಿಪಟ (ಮಿಲ್ವಸ್ ಮೈಗ್ರಾನ್ಸ್) ಮತ್ತು ಕಾಗೆ (ಕೊರ್ವಸ್ ಸ್ಪ್ಲೆಂಡೆನ್ಸ್) ಸಹ-ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಭೇದಗಳ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಗುರು ಪ್ರಸಾದ್

ಕಪ್ಪು ಐಬಿಸ್ಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಾಳಿಪಟಗಳು ಮತ್ತು ರಣಹದ್ದುಗಳ ನಿರ್ಜನ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರಭೇದಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಕಪ್ಪು ಐಬಿಸ್ನ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ, ಈ ಪ್ರಭೇದಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತರ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ವಸಾಹತುಗಳು ಪರಭಕ್ಷಕಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಊಹಿಸಬಹುದಾದ ಆಹಾರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಕೋಮು ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಭಕ್ಷಕ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗಿನ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವಿಕೆಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಭಕ್ಷಕಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವೆಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕೆಲವು ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವಿಕೆಯ ಸಂಘವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದರೂ, ಸಿಕೋನಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿವರಣೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಗುರು ಪ್ರಸಾದ್

ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೇದಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಂತರ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ, ಐಬಿಸ್ನಲ್ಲಿ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಸಂಬಂಧವು ಗೂಡಿನ ಪರಭಕ್ಷಕವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಗೂಡುಕಟ್ಟುವಿಕೆಯು ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ರಾಪ್ಟರ್ಗಳ ಬಳಿ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಯಶಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ನಾವು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಕಪ್ಪು ಐಬಿಸ್ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವಿಕೆಗೆ ಬೇವು ಮತ್ತು ಪೀಪಲ್ ಮರಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಮರಗಳ ಲಭ್ಯತೆ, ಸೂಕ್ತ ಎತ್ತರ ಮತ್ತು ಮೇಲಾವರಣ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಮರಗಳ ಆಯ್ಕೆಯು ಈ ಹಿಂದೆ ನಡೆಸಿದ ಯಶಸ್ವಿ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಪೀಪಲ್ ಮತ್ತು ಬೇವಿನ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಅವುಗಳ ದೊಡ್ಡ ಮೇಲಾವರಣದ ಹೊದಿಕೆಗಳು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಹಲವಾರು ಕ್ರೋಚ್ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಏಪ್ರಿಲ್ ಮತ್ತು ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೇವು (ಆಜಾದಿರಚ್ತಾ ಇಂಡಿಕಾ) ಮತ್ತು ಪೀಪಲ್ (ಫಿಕಸ್ ರಿಲಿಜಿಯೋಸಾ) ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವಿಕೆಗೆ ಐಬಿಸೇಸ್ ಬಳಸುವ ಮರಗಳು ಎಲೆಗಳಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಗೂಡುಕಟ್ಟುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಮೇಲಾವರಣದ ದಟ್ಟವಾದ ಹೊದಿಕೆಯು ತೆರೆದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೇರ ಶಾಖದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ದಟ್ಟವಾದ ಮೇಲಾವರಣದ ಹೊದಿಕೆಯು ಉಷ್ಣದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ದುರ್ಬಲ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಂಭಾವ್ಯ ವಾಯು ಪರಭಕ್ಷಕಗಳಿಂದ ಮರೆಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆವೃತವಾದ ಗೂಡಿಗೆ ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ರೆಕ್ಕೆಯ ಛಾಯೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಇದು ಪೋಷಕರಿಗೆ ಆಗುವ ಶಕ್ತಿಯ ನಷ್ಟವನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹದದಾ ಐಬಿಸ್ನಂತೆ, ಕಪ್ಪು ಐಬಿಸ್ ಗೂಡು ಮರದ ಮೇಲಿನ ಮೂರನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ.

ಮರದ ಎತ್ತರ, ಮೇಲಾವರಣ ಮತ್ತು ಗೂಡಿನ ಎತ್ತರದ ನಡುವಿನ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವು ಗೂಡುಕಟ್ಟುವಿಕೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎತ್ತರ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೂಡಿನ ಎತ್ತರವು ನೆಲದ ಪರಭಕ್ಷಕದಿಂದ ಅಪಾಯವಿದ್ದಾಗ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುಲಭವಾದ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಶ್ವತ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಮರ ಮತ್ತು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮರಗಳ ಡಿಬಿಎಚ್ ನಡುವಿನ ಗಮನಾರ್ಹವಲ್ಲದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ವಾಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕುಸಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ತಾಣದ ಆಯ್ಕೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿದ್ದರೂ, ಅದರ ತಳದಲ್ಲಿರುವ ಮರದ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

::

ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಬಿ. ನೆಗಳೂರ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ

ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ್ ಕೃಪಪೋಷಿತ್

ಎಸ್.ಆರ್. ವಸ್ತ್ರದ್ ಕಲಾ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿ.ಎಸ್. ಬೆಳ್ಳಿಹಾಳ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು, ಹುನಗುಂದ

ಇಮೇಲ್: srinivasneglur@gmail.com

ಲೇಖನ 03

ಮಲ್ಲಿಕಾಕ್ಷ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕುತೂಹಲದ ಕೂಗು ಕದನ

ಬೇಸಿಗೆಯ ಸೂರ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ವಾಲುತ್ತಿದ್ದರೂ ಭೂಮಿಯ ಕಾವು ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಲಿನ ಕುರುಚಲು ಕಾಡು ತನ್ನ ಹಸಿರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೂದು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲ ಕೆಳಗೆ ಒಣಗಿದ ಎಲೆಗಳು ಚರಕ್ ಚರಕ್ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಭಾರವಾದ ಮಾರುದ್ದ ಲೆನ್ಸ್ ಹಾಕಿದ ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಹಿಡಿದು ಯಾವದಾರೂ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕುರುಚಲು ಕಾಡಿನ ಸಂಜೆ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದ್ದಲ್ಲ. ಒಣಗಿದ ಮುಳ್ಳಿನ ಪೊದೆಗಳು, ಧೂಳಿನ ವಾಸನೆ ಮತ್ತು ನೀರಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುವ ಜೀವಸಂಕುಲ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವುದೇ ಒಂದು ಸವಾಲು. ಆದರೆ, ಅಲ್ಲಿನ ನಿಶ್ಯಬ್ದತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಲಯವಿರುತ್ತದೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದೊಂದು ನೀರಿನ ಹಳ್ಳವಿತ್ತು, ಹಕ್ಕಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಒಂದು ಒಣಗಿದ ರೆಂಬೆಯ ಹತ್ತಿರ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ.

ಹಾಗೆ ಕಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಎರಡು ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಬಂದು ಎದುರಿನ ರೆಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತವು. ಅವು ಮತ್ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ, ಅಪ್ಪಟ ಹಳದಿ ಪೋಷಾಕಿನ 'ಇಂಡಿಯನ್ ವೈಟ್-ಐ' (ಮಲ್ಲಿಕಾಕ್ಷ) ಹಕ್ಕಿಗಳು. ಕಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ವೃತ್ತವಿರುವ ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳು ನೋಡಲು ಎಷ್ಟು ಮುಗ್ಧವೋ, ಅಷ್ಟೇ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವು. ನನ್ನ ಮಸೂರದ (ಲೆನ್ಸ್) ಮೂಲಕ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು!

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಶಶಿಧರಸ್ವಾಮಿ ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ

ಆ ಎರಡು ಹಕ್ಕಿಗಳು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಕುಳಿತು ಕೇವಲ ಚಿಲಿಪಿಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಆ ಹಕ್ಕಿಗಳೆರಡು ಚೂವ್ವಿಚ್ಚಚೂ... ಚೂವ್ವಿಚ್ಚಚೂ... ಎಂಬ ಗಲಾಟೆ ಕೂಗಿನೊಂದಿಗೆ ಒಂದನೊAದು ಮಾತಿನ ಕದನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಯೆ ಬಿಟ್ಟವು. ಹಳ್ಳಿ ಕಡೇ ರೈತಾಪಿ ಜನ ಜಗಲಿ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹರಟೆಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾವುದೊ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರ ಮಾತಿನ ಭರಾಟೆ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಏರು ದ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇ ಅದೇ ರೀತಿ ಇದು ನಡೆಯ ತೊಡಗಿತು.

ಒಂದು ಹಕ್ಕಿ ತನ್ನ ಚುಂಚನ್ನು ತೆರದು ಇನ್ನೊಂದು ಹಕ್ಕಿಯತ್ತ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿದಾಗ ಇನ್ನೊಂದು ಹಕ್ಕಿ ನಾನೇನು ಕಮ್ಮಿ ಎಂದು ತಾನು ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಎದೆ ಉಬ್ಬಿಸಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಬೈದಾಗ ಅದು ಮರು ಉತ್ತರ ನೀಡಿ ಎದೆ ಉಬ್ಬಿಸಿದಾಗ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಂತವಾಗಿತು.

ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದ ಅವುಗಳ ಕೂಗುಕದನವನ್ನು ನಾನು ಉಸಿರು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಪೊಟೋಗ್ರಫಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ದೇಹವನ್ನು ಕೆಳಗಿಸಿ ಟೊಂಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅವುಗಳು ಅಂತು ಇಂತು ಒಂದು ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದತೆ ಕಂಡವು. ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಮುಂದೆ ನಾವ್ಯಾರು ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲ ನಮ್ಮನಮ್ಮಲಿ ಜಗಳವೇಕೆ ಎಂದು ಅವು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹಾರಿ ಹೋಗವು. ಹೌದು ಇವ್ಯಾಕೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಈ ರೀತಿ ಕೂಗಿನ ಕದನ ಮಾಡಿದವೆಂದು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಅವು ತಮ್ಮ ಆವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೂಗಾಡಿಕೊಂಡು ಕದನ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದುಕೊಡೆ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಶಶಿಧರಸ್ವಾಮಿ ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ

ಮಲ್ಲಿಕಾಕ್ಷ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು, ಬೆಳ್ಗಣ್ಣ, ಬೆಳ್ಗಣ್ಣು ಅಥವಾ ಶ್ವೇತನೇತ್ರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಚಟಕಿಕಾ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊಡವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೊಳ್ತಕಣ್ಣ್ ಎಂದು ಕರೆದರೆ, ಈ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಓರಿಯಂಟಲ್ ವೈಟ್-ಐ (Oriental White-eye) ಅಥವಾ ಇಂಡಿಯನ್ ವೈಟ್-ಐ (Indian White-eye) ಎಂದು ಕರೆದು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಝೂಸ್ಟೆರಾಪ್ಸ್ ಪಾಲ್ಪೆಬ್ರೋಸಸ್(Zosterops palpebrosus) ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿ ಪಾಸ್ಸರಿಫಾರ್ಮಿಸ್ (Passeriformes) ಗಣದ ಝೂಸ್ಟೆರೋಪಿಡೆ (Zosteropidae) ಕುಟುಂಭಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

10 ಸೆಂ.ಮಿ.ನಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಗಾತ್ರದ ಹಸಿರು-ಹಳದಿ ವರ್ಣದ ಹಕ್ಕಿ. ಮೈ ಹಸಿರು ಮಿಶ್ರಿತ ಗಾಡ ಹಳದಿ, ಹಳದಿ ಕಂಠ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಭಾಗವು ಮಾಸಲು ಬಿಳಿ. ಕಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಬಿಳಿಯ ಉಂಗುರದತಹ ಗುರುತು, ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಬೆಳ್ಗಣ್ಣು ಅಥವಾ ಶ್ವೇತನೇತ್ರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ನೀಳವಾದ ಚೂಪನೆಯ ಕಪ್ಪಾದ ಕೊಕ್ಕು ಹಾಗೂ ಕಾಲುಗಳು ಸಹ ಕಪ್ಪಾಗಿವೆ. ಚೂಪಲ್ಲದ ಚಪ್ಪಟೆಯ ಬಾಲ. ಗುಂಪಾಗಿ ಪರ್ಣಪಾತಿ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ, ಕುರುಚಲು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ, ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಪೊದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹೂವಿನ ಮಕರಂದ, ಹಣ್ಣಿನ ತಿರುಳು, ಕಾಯಿಗಳು ಇದರ ಆಹಾರ, ಅನೇಕ ವೇಳೆ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಜೊತು ಬಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿರುವ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಪೊದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೀಟಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹವಣಿಸುವುದು, ಇಂಪಾಗಿ ಕೂಗನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇವು ಸ್ಥಳೀಯ ಹಕ್ಕಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಪಕ್ಷಿಗಳೆರಡು ಸೇರಿಯೆ ಸಾಂಸಾರೀಕ ಹೊಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಸಮಯವು ಕಾಲ ಬಹುತೇಕ ಏಪ್ರೀಲ್ ನಿಂದ ಜುಲೈವರೆಗೆ. ಗಿಡದಲ್ಲಿ 2-3 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ರೆಂಬೆಗಳ ಕವಲಿಗೆ ತಾಗಿಕೊಂಡಿರುವAತೆ ನಾರಿನಿಂದ ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಹೊರಗೆ ಜೇಡರಬಲೆ ಮೆತ್ತಿದ ಹೂದಿಕೆಯ ಪುಟ್ಟ ಬಟ್ಟಲಿನಾಕಾರದ ಗೂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಚ್ಚ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ 2 ರಿಂದ 3 ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಸುಮಾರು 12 ರಿಂದ 14 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಮೊಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಕಾವು ನೀಡಿ ಮರಿಮಾಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಶಶಿಧರಸ್ವಾಮಿ ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ
ಕದರಮಂಡಲಗಿ, ಹಾವೇರಿ, ಜಿಲ್ಲೆ
ಇಮೇಲ್: shashidhharswamyhiremath@gmail.com

ಲೇಖನ 04

ಭುವಿಗೆ ವರ್ಷಧಾರೆ ತರುವ ಮರಬಳ್ಳಿ: ಗಣೇಶಪ್ರಿಯ ಗೋವಿಂದಪುಷ್ಪ

ಗೋವಿಂದ ನಾಮದ ಫಲವಿದು ನೋಡು, ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಅಮೃತವಿದು, ಮುಳ್ಳಿನ ನಡುವೆ ಅರಳುವ ಹೂವು ರೋಗವ ನೀಗುವ ದೈವವಿದು, ಕರೀರವೆಂಬ ಯಜ್ಞದ ಕರೆಯನು ಕೇಳಿ ವರುಣನ ಧರೆಗೆ ತರುವದು ಕವಿ ಕಮಲಾತನಯ ಗೋವಿಂದ ಫಲ ವರ್ಣಿಸಿದ ಪರಿಯಿದು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಸ್ಯರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಿಲ್ಲುವ ಗೋವಿಂದ ಫಲ. ಮನಸೆಳೆಯುವ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಠ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಔಷಧಿಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ನಾಡಿನ ಜನತೆಯ ಸೇವೆಗೆ ಒದಗುವ ಅಪರೂಪದ ಪಾದಪವಿದು. ವರಾಹಮಿಹಿರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಜಲಸೂಚಕ ಸಸ್ಯ.

ರಾಜಸ್ತಾನದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಗೋವಿಂದ ಫಲ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಬರಗಾಲದ ಸಮಯದ ಜೀವನಾಧಾರ ಆಹಾರದ ಮೂಲ. ತೊಟ್ಟಿಲಕಾಯಿಬಳ್ಳಿ ಎಂಬ ನಾಮವ ಹೊತ್ತ ಈ ಹಣ್ಣು ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿಯ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜಾಫಲವಿದು. ಆಷಾಢ ದ್ವಾದಶಿಯ ವಿಠಲನ ಪೂಜಾ ಪುಷ್ಪವಾಗಿ,ನೈವೇಧ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ಭಕ್ತರ ಮನ ತಣಿಸುವ ಪವಿತ್ರಸಸ್ಯವಿದು. ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಜಗತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಮೂಲಿಕೆ ಗೋವಿಂದ ಪುಷ್ಪ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯದ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಅಂಗ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಉಮಾಪತಿ ಭಟ್ಟ ಕೆ ವಿ

ವರ್ಷಧಾರೆ ಭುವಿಗೆ ಕರೆಯುವ ಕರೀರ ಇಷ್ಟಿಯ ಯಜ್ಞದ ಸಮಿಧೆಯಾಗಿ, ಸಿದ್ದಿವಿನಾಯಕ ವ್ರತದ ಅರ್ಚನೆಯ ಗೋವಿಂದ ಪುಷ್ಪ.

ಕಾನನದ ಸೌಂದರ್ಯಕೆ ಮೆರಗು ತರುವ ಆಕರ್ಷಕ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸುವ ತೊಟ್ಟಿಲಬಳ್ಳಿಗೆ ಭಾರತ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ,ಥೈಲ್ಯಾಂಡ್, ಚೀನಾ, ಮಾನ್ಮಾರ್ ವಿಯೆಟ್ನಾಂ ತವರೂರು. ಗೋವಿಂದ ಪುಷ್ಪದ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು. ಮಂಗಳೂರಿನ ಉದಯಕುಮಾರ ಶೆಟ್ಟಿ. ಈ ಸಸ್ಯದ ಕುಲ ಕುಟುಂಬ ಅರಿಯೋಣ. ಕ್ಯಾಪರೆಸಿಯೇ ಸಸ್ಯ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯ ಇದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು ಕ್ಯಾಪರಿಸ್ ಝ್ಯುಲಾನಿಕಾ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದಿ, ಕಡುವಘಂಟಿ, ತೊಟ್ಟಿಲಬಳ್ಳಿ, ಗೋವಿಂದಫಲ, ಅತುಂಡಿಕಾಯಿ, ಮುಳ್ಳು ಕತ್ತರಿ, ಗುಜರಾತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದಕಲ್,

ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಆರುದೊಂಡ, ತಮಿಳು ಕಾರ್ರೋಟ್ಟಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕರಂಭ, ತಾಪಸಪ್ರಿಯ, ವ್ಯಾಘ್ರನಖಿ, ಕರೀರ, ಕ್ರಕರ, ಗ್ರಂಥಿಲಾ, ಅಹಿಂಸ್ರಾ, ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ, ವ್ಯಾಘ್ರನಖಿ, ಕಂಟಕಲಾಟ, ಕಟುಕಂದರಿ,ಕಿಂಕಣಿ ಕೃಶಾಂಗಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷನಲ್ಲಿ ಸಿಲೋನ ಕೇಪರ್, ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಂಡ್,ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ವಾಘಾಟಿ ಗೋವಿಂದ ಪುಷ್ಪದ ನಾಮಾವಳಿಗಳು.

ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಗಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಸಸ್ಯಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ತಳಕುಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಗೋವಿಂದನ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಆಷಾಡದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದಫಲ ಸಮರ್ಪಣೆ ಇದು ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡಲುಸಾಧ್ಯ. ಗೋವಿಂದ ಎಂದರೆ ಗೋವುಗಳ ಅಥವಾ ವೇದಗಳ ರಕ್ಷಕ ಎಂದರ್ಥ, ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವಾಗ ಈ ಕಾಡುಹಣ್ಣುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರಮಥನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಬಿದ್ದ ಅಮೃತದ ಹನಿಯಿಂದ ಈ ಸಸ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದೆಯೆಂಬುದು ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆ.

ಗೋವಿಂದ ಫಲವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಆರಾಧನೆ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ ಗೋವಿಂದ ಪುಷ್ಪ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ಚೌತಿಯಂದು ಆಚರಿಸುವ ಸಿದ್ದಿವಿನಾಯಕ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಓಂ ವಟವೇ ನಮ: ಗೋವಿಂದ ಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗಣೇಶನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವರು. ಧನ್ವಂತರಿ ಪೂಜೆಯಲ್ಲೂ ಗೋವಿಂದ ಪುಷ್ಪದಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಗೋವಿಂದ ಫಲ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಹಾಗೂ ಮಾಡುವಂತೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಷಾಢ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಪಾರಣೆಮಾಡಿ ಮರುದಿನ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು ಮತ್ತು ನೈವೇದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವದು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಮತ್ತು ಅಂದು ಗೋವಿಂದನ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ವರ್ಷವಡೀ ಯಾವುದೇ ವಿಷಕಾರಿ ಜಂತುಗಳ ಬಾಧೆ, ರೋಗಗಳು ಬರುವದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಶ್ರೀಲಂಕಾದಲ್ಲೂ ಕೂಡಾ ಆಷಾಢ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಎಲೆ ಹಾಗೂ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರೀರ ಇಷ್ಟಿ ಎಂಬುದು ಮಳೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮಾಡಲಾಗುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಯಜ್ಞವಾಗಿದೆ. ಗೋವಿಂದ ಫಲ ಕರೀರ ಎಂಬ ಹೆಸರುಂಟು ಇದರ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಎಲೆ ಚಿಗುರನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಿದ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪದೊಂದಿಗೆ ಮಿಶ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ಉಂಡೆ ಮಾಡುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರೀರ ಪಿಂಡಿ ಎನ್ನುವರು ಇದನ್ನು ಕಾರೀರ ಇಷ್ಟಿಯ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮರುತ್ ದೇವತೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ವೇದಮಂತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಅಗ್ನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವರೆಂದು ನೈಷಧ ಚರಿತ ಮತ್ತು ಸಾಯಣರ ತೈತ್ತರೀಯ ಸಂಹಿತೆಯ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆಯೆಂದು ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿದಿನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಹೋಮಕ್ಕೆ ಗಿಡದ ಕಾಂಡವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರೆಂಬ ಮಾಹಿತಿಯಿದೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರು ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿದೋಷ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಈ ಸಸ್ಯವನು ಮಾಂತ್ರಿಕ ಸಸ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಸ್ತಾನದ ಮರುಭೂಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಅಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪ್ರಿಯ ಖಾದ್ಯ ಕೇರ್ ಸಾಂಗ್ರಿ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಪ್ರಮುಖ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿದೆ.

ಶೀತಲಾ ಅಷ್ಟಮಿ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸುವ ತಂಡಾ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ಫಲವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತರಕಾರಿಯಂತೆ, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಬಳಕೆಯಿದೆ. ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ರಸಾಯನ ಮೂಲಿಕೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಡೆದಾಡುವ ಸಸ್ಯಕೋಶ ಎಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಡಾ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಭಟ್ ಅವರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯಂತೆ ಇದನ್ನು ಟೋರ್ಟಿಲ್ಲಾ ಹಣ್ಣುಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಈ ಹಣ್ಣುಗಳು ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟವಾದವು. ಗೋಕುಲ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಹಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿದ್ಯಾಪೀಠ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಗುಪ್ಪೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕ್ಯಾಪರಿಸ್ ಜಾತಿಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಪೂರ್ವ ಬಯಲು ಸಸ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಪೊದೆಗಳ ಕಾಡಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು. ಮೈಸೂರಿನ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಯಲಿವಾಲ ಅರಣ್ಯ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೀಸಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಸಸ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವರಾಹಮಿಹಿರರ ಜಲ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಸ್ಯಗಳ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕರೀರವೂ ಒಂದು. ದಕಾರ್ಗಲ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ "ಉತ್ತರತಶ್ಚ ಕರೀರಾದಹಿನಿಲಯೇ ದಕ್ಷಿಣೇ ಜಲಂ ಸ್ವಾದು/ ದಶಭಿ: ಪುರುಷೋರ್ಜ್ಞೆಯಂ ಪುರುಷೇ ಪೀತೋತ್ರ ಮಂಡೂಕ:" ಕರೀರ ಗಿಡದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹುತ್ತವಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ 10 ಪುರುಷ(60 ಅಡಿ) ಆಳದಲ್ಲಿ ಸಿಹಿ ನೀರಿರುವದರ ಸೂಚನೆ. 6 ಅಡಿ ಆಳದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಹಳದಿ ಕಪ್ಪೆ ಇಲ್ಲಿನ ಲಕ್ಷಣ. " ಸಕರೀರಾ ಚೇಳೂದರಿ ತ್ರಿಭಿ: ಕರೈ ಪಶ್ಚಿಮೇನ ತತ್ರಾಂಭ:/ ಅಷ್ಟಾದಶಭಿ: ಪುರುಷೋರ್ಕೈಶಾನೀ ಬಹುಜಲಾ ಚ ಶಿರಾ" ಕರೀರ ವೃಕ್ಷದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದ ಬದರಿ(ಬಾರೇ) ವೃಕ್ಷವಿದ್ದಲ್ಲಿ 3 ಹಸ್ತ(4.5 ಅಡಿ) ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ 108 ಅಡಿ ಆಳದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯುವ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ನೀರಿನ ಸೆಲೆಯಿರುತ್ತದೆ.

ಕಕುಭಕರೀರಾ ವೇಕತ್ರ ಸಂಯುತೌ ಯತ್ರ ಕಕುಭ ಬಿಲ್ವೆವಾ/ಹಸ್ತದ್ವಯೇಂಬು ಪಶ್ಚಾನ್ನರೈರ್ಭವೇತ್ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯಾ//" ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಕರೀರಾ ವೃಕ್ಷಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಬೆಳೆದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಡಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ 150 ಅಡಿ ಆಳದಲಿ ನೀರಿರುತ್ತದೆ.

ಕರೀರ ಗಿಡವು ಟ್ಯಾನಿನ್ ಗಳು, ಫ್ಲೇವನಾಯ್ಡ್ ಗಳು, ಅಲ್ಕಲಾಯ್ಡ್, ಸಪೋನಿನ್ ಎಂಬ ರಾಸಾಯನಿಕ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜ್ವರ ನಿವಾರಕ, ಉರಿಯೂತ ನಿವಾರಕ, ನೋವು ನಿವಾರಕ, ಕಫ ಮತ್ತು ವಾತ ದೋಷವನ್ನು ಶಮನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೆಮ್ಮು, ಮಧುಮೇಹ, ಭೇದಿ, ಉದರ ಶೂಲೆಗಳಿಗೆ ಔಷಧವಾಗಿದೆ. ಬೇರು ಮತ್ತು ಎಲೆ ಔಷಧಿಯ ಭಾಗಗಳಾಗಿದೆ. ವಾತರೋಗಗಳಿಗೆ ಬಲಾ ತೈಲ, ಪಂಚಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಸರ್ವಮಯಾಂತಕ ಘೃತಂ ಕರೀರಾಯುಕ್ತ ಆಯುರ್ವೇದಿಯ ಔಷಧಗಳು.

ಒಂಟೆಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮರುಭೂಮಿಯ ಪೊದೆ ಸಸ್ಯದ ಕುರಿತು ಮಹಾಭಾರತ, ಶೋದಲನಿಘಂಟು, ಸುಶ್ರುತ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ, ಹಳೇಗನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯಿದೆ. ವ್ಯಾಘ್ರನಖಿ, ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಇದೊಂದು ಕೇವಲ ಕಾಡುಗಿಡವಲ್ಲ: ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸಂಜೀವಿನಿ. ಸಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗೋವಿಂದ ಫಲವೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಈ ಸಸ್ಯಕ್ಕೆ ದೈವಿಕ ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆಯನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದಿವ್ಯ ಸಸ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸೋಣ.

ಉಮಾಪತಿ ಭಟ್ಟ ಕೆ ವಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು
ಸಮಗ್ರ ವಿಕಾಸ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಶಿರಸಿ

ಲೇಖನ 05

ಕಾಡಿನ ರಾಜ ಸಿಂಹ ಏಕೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೆ?

ಸ್ನೇಹಿತರೆ, ಸಿಂಹಗಳು ವಿಶ್ವದ ಎರಡನೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಬೆಕ್ಕಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳಾಗಿವೆ. ಸಿಂಹಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು ಪ್ಯಾಂಥೆರಾ ಲಿಯೋ. ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ಇಥಿಯೋಪಿಯಾ, ಕೀನ್ಯಾ, ಲಿಬಿಯಾ, ಲಕ್ಸೆಂಬರ್ಗ್, ಉತ್ತರ ಮ್ಯಾಸಿಡೋನಿಯಾ, ನೆದರ್ಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್, ನಾರ್ವೆ, ಸಿಯೆರಾ ಲಿಯೋನ್, ಸಿಂಗಾಪುರ್, ಶ್ರೀಲಂಕಾ, ಟೋಗೊ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಣಿ ಎಂದು ಗೌರವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಏಷ್ಯಾದ ಸಿಂಹವು (Panthera leo persica) ನಮ್ಮ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತದ ಗಿರ್ ಅರಣ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇ ಈಗಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: ಅಶೋಕ್ ಎನ್

ಸಿಂಹಗಳು ಇವು ಫೆಲಿಡೆ ಕುಟುಂಬದ ಪ್ಯಾಂಥೆರಾ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ.

ಸಿಂಹಗಳ ದೇಹವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದು, ಬೇಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಲಿಷ್ಠ ಮುಂಭಾಗದ ಕಾಲುಗಳು, ಹಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ದವಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: ಅಶೋಕ್ ಎನ್

ಅವುಗಳ ದೇಹದ ಕೂದಲಿನ ಬಣ್ಣ ಬಂಗಾರದ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸರಾಸರಿಯಾಗಿ, ಗಂಡು ಸಿಂಹಗಳ ತೂಕ ಸುಮಾರು 190 ಕೆ.ಜಿ. ಆಗಿದ್ದು, ಹೆಣ್ಣು ಸಿಂಹಗಳ ತೂಕ ಸುಮಾರು 126 ಕೆ.ಜಿ. ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ದೊಡ್ಡ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಗುಂಪನ್ನು (ಪ್ರೈಡ್) ರಕ್ಷಿಸಲು ಈ ತೂಕ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯ ಅಗತ್ಯವು ಸಿಂಹಗಳಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಬಹುತೇಕ ಗಂಡು ಸಿಂಹಗಳು ವಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಭವ್ಯವಾದ ಕೇಶರಗಳನ್ನು (ಮೇನ್) ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕೇಶರಗಳು ಸುಮಾರು 16 ಸೆಂ.ಮೀ. ಉದ್ದದವರೆಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಬಲ್ಯ (ಆಧಿಪತ್ಯ)ದ ಸೂಚಕವಾಗಿವೆ.

ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಗಂಡು ಸಿಂಹಗಳಿಗೂ ಕೇಶರ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಕೇಶರವಿಲ್ಲದ' ಗಂಡು ಸಿಂಹಗಳು ಆಫ್ರಿಕಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೆನ್ಯಾದ ತ್ಸಾವೊ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಾಗಿ (ಅಡಾಪ್ಟೇಶನ್) ಇದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಕೇಶರಗಳು ದೇಹದ ಉಷ್ಣತೆ ಹೊರಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಸಿಂಹಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕಲಾಹಾರಿ ಮರುಭೂಮಿಯಂತಹ ಅತ್ಯಂತ ಒಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೇಟೆಯಿಂದಲೇ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಿಗದ್ದಿದ್ದಾಗ ತ್ಸಾಮ್ಮಾ ಕಲ್ಲಂಗಡಿಯಂತಹ ಕಾಡು ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತವೆ.

ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಸಿಂಹಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಭೋಗ ಆದ ಮೇಲೆ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಂಹ 110 (3.5 ತಿಂಗಳು) ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಗರ್ಭಧರಿಸಿ ನಂತರ 3 ರಿಂದ 4 ಮರಿಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: ಅಶೋಕ್ ಎನ್

ಹೆಣ್ಣು ಸಿಂಹಗಳು ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಹಾಲು ಇರುವ ಯಾವುದೇ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಂಹದಿಂದ ಮರಿಗಳು ಹಾಲು ಕುಡಿಯಬಹುದು.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: ಅಶೋಕ್ ಎನ್

ಸಿಂಹಗಳ ನಾಲಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ಯಾಪಿಲ್ಲೀ (papillae) ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಮುಳ್ಳಿನಂತಹ ರಚನೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಟೆಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸವರಿ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ.

ಇವು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಪಾಗಿ ವಾಸಿಸುವುದರಿಂದ ಆ ಗುಂಪಿಗೆ "ಪ್ರೈಡ್ಸ್" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೈಡ್ಸ್ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹುಲಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಣ್ಣು ಹುಲಿಗಳಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ಜೊತೆ ಮರಿಗಳು ಸಹ ಇರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಇವು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸೇವಿಸುವ (ಹೈಪರ್-ಕಾರ್ನಿವೊಗಳು) ಪ್ರಾಣಿಗಳು.

ಪ್ರೈಡ್ಸ್ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಫಾ ಮೇಲ್ ಎಂಬ ಒಂದು ಗಂಡು ಸಿಂಹ ಇದ್ದು, ಈ ಸಿಂಹವು ತನ್ನ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಮರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡು ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ದೇಹವನ್ನು ಟ್ರೋಫಿ ಮಾಡಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ನಾಶ, ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸಿಂಹಗಳು ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿವೆ ಮತ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲೆಂದು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವನ್ಯಜೀವಿ ಮೃಗಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಿಂಹಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಏಕೈಕ ಬೆಕ್ಕಿನ ಪ್ರಭೇದವಾಗಿವೆ — ಇದರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಮರಿಗಳೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಸಣ್ಣ ಧ್ವನಿಯ ಮೂಲಕ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಗರ್ಜನೆಯ ಕ್ರಮ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸುಮಾರು 40 ಸೆಕೆಂಡುಗಳಷ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ.

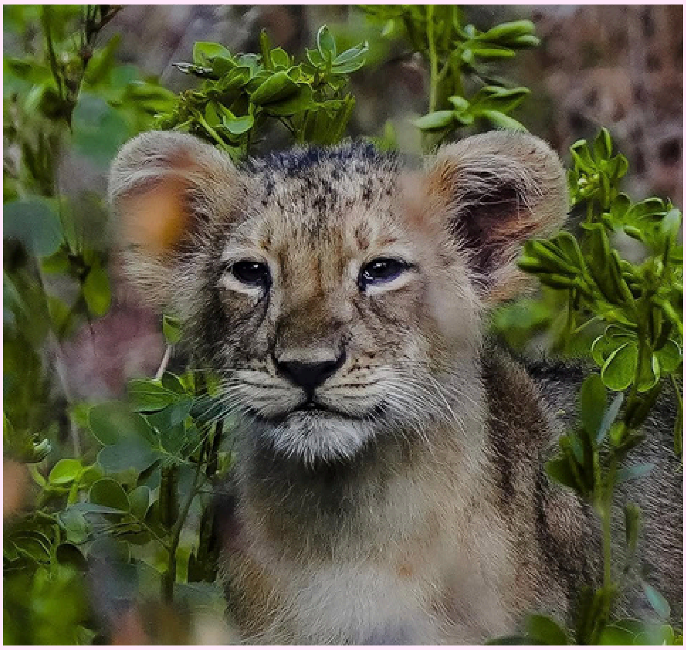

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: ಅಶೋಕ್ ಎನ್

ಇವು ಮೂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಗರ್ಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸಿಂಹದ ಗರ್ಜನೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸುಮಾರು 8 ಕಿಲೋ ಮೀಟರ ದೂರದಿಂದಲೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಸಿಂಹದ ಮರಿಗಳನ್ನು ಕಬ್ ಅಥವಾ ವೀಲ್ಪ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಾಗ ಇವುಗಳ ಜೀವಿತಾವಧಿ 10 ರಿಂದ 14 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತವೆ. ಹೆಣ್ಣು ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 5 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂಗಳಷ್ಟು ಮಾಂಸ ಬೇಕು ಮತ್ತು ಗಂಡು ಪ್ರತಿದಿನ ಸುಮಾರು 7 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂಗಳಷ್ಟು ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ.

ಸಿಂಹಗಳು ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣವಾಗಿ ಈಜುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಮರವನ್ನು ಸಹ ಏರುತ್ತವೆ. ಸಿಂಹವನ್ನು ಹೈಪರ್-ಕಾರ್ನಿವೋರ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಇದರ ಆಹಾರವು 80% ನಷ್ಟು ಮಾಂಸವಾಗಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಸಿಂಹಗಳು ಬೇಟೆಯಾಡುವಾಗ ಗಂಡು ಸಿಂಹಗಳು ಅವುಗಳ ಮರಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವು ಮುಸ್ಸಂಜೆಯಿಂದ ಮುಂಜಾನೆ ವರೆಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತವೆ. ಸಿಂಹವು ಗಂಟೆಗೆ 60 ರಿಂದ 80 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಓಡಬಹುದು.

ಎಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ಬೆಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಗಳು ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವು ತಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲು ಕಳೆಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 21 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಮಲಗಬಹುದು.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: ಅಶೋಕ್ ಎನ್

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಗಳನ್ನು (ಪ್ಯಾಂಥೆರಾ ಲಿಯೋ ಪರ್ಸಿಕಾ) ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕಾಯ್ದೆ-1972 ಶೆಡ್ಯೂಲ್ 1 ರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಯ್ ಯುಸಿಎನ್ (International Union for Conservation of Nature) ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದು, ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ಅಳುವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಿಂಹಗಳು ಆಫ್ರಿಕನ್ ಸಿಂಹಗಳಿಗಿಂತ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುತ್ತವೆ.

2025 ರ ಗುಜರಾತ್ ನ ಸಿಂಹಗಳ ಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಗ ಒಟ್ಟು 891 ಸಿಂಹಗಳಿವೆ.

ಅರಣ್ಯ ನಾಶ, ಮಾನವ–ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಂಘರ್ಷ ಹಾಗೂ ಅಕ್ರಮ ಬೇಟೆಯಿಂದ ಅಪಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಂಹಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಆಗಸ್ಟ್ 10ರಂದು ವಿಶ್ವ ಸಿಂಹ ದಿನ ಎಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅಪಾರ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯ, ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಘರ್ಜನೆ, ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣ,ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಶತ್ರುಗಳ ಕೊರತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಇರುವುದರಿಂದ "ಸಿಂಹವನ್ನು ಕಾಡಿನ ರಾಜ" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

::

ಶ್ರೀ ನವೀನ ಪ್ಯಾಟಿಮನಿ
ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಡರ್ಮಿಸ್ಟ
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಇತಿಹಾಸ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.
ಇಮೇಲ್:-naveenpyatimani9901@gmail.com

ವನ್ಯ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್

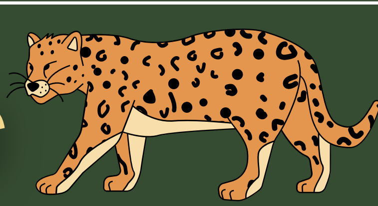

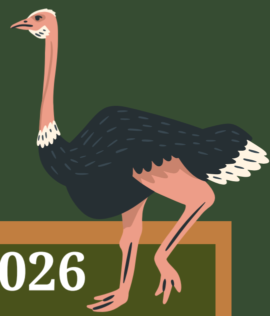

ಫೆಬ್ರವರಿ 2, 2026

ವಿಶ್ವ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ ದಿನ

World Wetlands Day

ಫೆಬ್ರವರಿ 2, 2026

ವಿಶ್ವ ಉಷ್ಟ್ರಪಕ್ಷಿ ದಿನ

World Ostrich Day

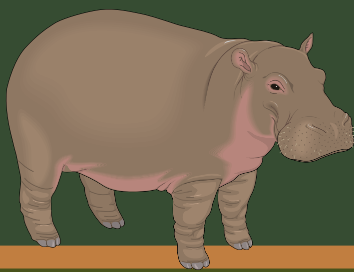

ಫೆಬ್ರವರಿ 21, 2026

ವಿಶ್ವ ಚಿಪ್ಪು ಹಂದಿ ದಿನ

World Pangolin Day

ಫೆಬ್ರವರಿ 15, 2026

ವಿಶ್ವ ಹಿಪ್ಪೋ ದಿನ

World Hippopotamus Day

ಫೆಬ್ರವರಿ 27, 2026

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿಮಕರಡಿ ದಿನ

International Polar Bear Day

ಅಂಕಣಕಾರರು

ಉಮಾಪತಿ ಕೆ.ವಿ. ವನ್ಯ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ "**ಹಸಿರು ಲೋಕ**" ಅಂಕಣದ ಬರಹಗಾರರಾದ ಇವರು “ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಟ್ರಸ್ಟ್” ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿದ್ದು, ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಮುಖಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಬಿರಗಳು, ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು ಹಾಗೂ ವನಮಹೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರಿಗೆ ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 10,000 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಮೂಲಕ ಹಸಿರು ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹರಡಿದ್ದಾರೆ. 2017 ಮತ್ತು 2019 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಪರಿಸರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸೇವೆಗಳು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೂ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಹಸಿರು ಭವಿಷ್ಯದ ನಿರ್ಮಾಣವೇ ಇವರ ಜೀವನದ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ.ನವೀನ ಪ್ಯಾಟಿಮನಿ, ವನ್ಯ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ "**ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಭೇದಗಳು**" ಅಂಕಣದ ಬರಹಗಾರರಾದ ಇವರು ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಡರ್ಮಿಸ್ಟ್ ಆಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಬಳಿಕ, ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ 2,500 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಣಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿದರು. ವಿಜ್ಞಾನ ಲೋಕ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ 40 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ದೇಶದ ಐದು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮ್ಯೂಸಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮೈಸೂರು ಮ್ಯೂಸಿಯಂನಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೆರಳಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಡರ್ಮಿಸ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿರುವ ಇವರೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೈಕ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಡರ್ಮಿಸ್ಟ್.

ವನ್ಯ

ಹಸಿರು ಲೋಕದ ಕೌತುಕ

ನೀವು ವನ್ಯಕ್ಕೆ ಬರಿಯಬಹುದು

“ವನ್ಯ"

ಅಘನಾಶಿನಿ ನೇಚರ್ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕೃತಿ, ಅರಣ್ಯ, ವನ್ಯಜೀವಿ ಮತ್ತು ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕನ್ನಡದ ಆನ್ಲೈನ್ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ.

ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವ, ಲೇಖನ, ಕಥನ, ಸಂಶೋಧನಾ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಕೃತಿ ದಿನಚರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸ್ವಾಗತ.

ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಒಂದು ವೇದಿಕೆ.

- ಲೇಖನವು **ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ** ಇರಬೇಕು.
- ಗರಿಷ್ಠ 2-3 ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಲೇಖನವನ್ನು **PDF** ಅಥವಾ **Word** ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿರಿ.
- ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾದ ವಿಳಾಸ: **aghanaashini24@gmail.com**

ಈ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಲೇಖನ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಲೇಖಕರದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. “ವನ್ಯ” ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ ಹಾಗೂ ಅಘನಾಶಿನಿ ನೇಚರ್ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಲೇಖನಗಳ ವಿಷಯ, ಆಲೋಚನೆಗಳು ಅಥವಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹೊಣೆಗಾರರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ನಿಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅಘನಾಶಿನಿ ನೇಚರ್ ಫೌಂಡೇಶನ್

ಜ್ಞಾನದ ಹರಿವು

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಶಶಿಧರಸ್ವಾಮಿ ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ